

Groene glazenmaker en Krabbenscheer in de gemeente Emmen, 2010 t/m 2017.

Groen: Krabbenscheer; Rood: Groene glazenmaker. Situatie tot en met 2016!

In de gemeente Emmen zijn nu op meerdere plaatsen Krabbenscheer en Groene glazenmakers aangetroffen, o.a. in Emmer-Compasuum, Emmer-Erfscheidenveen en Zwartemeer. Hieronder worden per plaats een overzicht van de waarnemingen gegeven.

Het betreft grotendeels eigen waarnemingen en voor een klein deel waarnemingen afkomstig van de website: "waarneming.nl", waar overigens alle waarnemingen zijn te vinden.

In 2013 is begonnen met het tellen en verzamelen van Glazenmaker huidjes. Het weer werkte goed mee, maar vaak waren de huidjes te ver van de oever om te verzamelen. Verder was het een matig GG jaar: het jaar begon door een lang te koud voorjaar laat, pas half juli, en eindigde al vroeg in september. Het aantal geschikte waarneemdagen was daardoor laag.

In 2014 is verder gegaan met het zoeken naar Glazenmaker huidjes. Het weer werkte dit jaar niet erg mee: op diverse dagen tijdens het uitsluipen viel er regen waardoor de huidjes van de Krabbenscheerplanten vallen. Ook voor het waarnemen van imago's werkte het weer dit jaar niet mee: de eerste drie weken van augustus vielen min of meer in het water met wolkenrijke en koele dagen waarop het waarnemen van libellen nauwelijks mogelijk was. Na dit koele intermezzo werden er in september nog maar weinig Groene glazenmakers gezien. Kortom voor het waarnemen van Groene glazenmakers een teleurstellend jaar!

In 2015 is verder gegaan met dit onderzoek. Verder zijn er in september op verschillende plaatsen tellingen gedaan van het aantal planten krabbenscheer per vierkante meter. De uitkomsten hiervan zijn nog niet in deze verslagen verwerkt.

Het weer werkte in 2015 redelijk mee, behalve halverwege de maand augustus en vrijwel de maand september. Het uitsluipen van de larven van de Groene glazenmaker begon laat dit jaar en was erg verspreid over de maand juli. Daardoor is dit deel van het onderzoek dit jaar niet erg succesvol geweest.

In 2016 werkte het weer redelijk mee, behalve de eerste helft van de maand juli, tijdens het uitsluipen van de larven en de eerste helft van de maand augustus, een belangrijke periode voor de voortplanting. Het uitsluipen van de larven van de Groene glazenmaker begon laat dit jaar en was erg verspreid over de maand juli. Daardoor is dit deel van het onderzoek dit jaar niet erg succesvol geweest. Overigens zijn er door mij dit jaar opvallend weinig groene glazenmakers waargenomen.

In 2017 werkte het weer niet erg mee, vooral in de eerste helft van de maand juli, tijdens het uitsluipen van de larven en de eerste helft van de maand augustus, een belangrijke periode voor de voortplanting. Het uitsluipen van de larven van de Groene glazenmaker begon laat dit jaar en was erg verspreid over de maand juli. Daardoor is dit deel van het onderzoek dit jaar niet erg succesvol geweest. Overigens zijn er door mij dit jaar opvallend weinig groene glazenmakers waargenomen.

Achteruitgang krabbenscheer en groene glazenmaker tot en met 2016!:

In de gemeente Emmen is sinds het begin van de waarnemingen in 2010 met betrekking tot de krabbenscheer vegetaties over het algemeen sprake van gestage achteruitgang. De aantallen planten waren maximaal ongeveer 260.000 en zijn nu nog ongeveer 167.000. Een achteruitgang van ongeveer 93.000 planten, wat overeenkomt met ongeveer 36% in zes jaar. Vanaf 2010 is de groene glazenmaker op 19 locaties waargenomen. In 2016 was dat nog maar bij acht locaties het geval en van 11 locaties onzeker of de groene glazenmaker daar nog voorkomt. Daarnaast zijn de aantallen groene glazenmakers erg laag, zeker als wordt gekeken naar de oppervlakte krabbenscheer.

Zie verder het hoofdstuk 5: overzicht verwoest krabbenscheer.

Aanbevolen onderhoud aan locaties met krabbenscheer:

A: Zwartemeer en omgeving: er ligt een plan om ten noorden van het Bargerveen een buffer aan te leggen. Deze zal het zuidelijk deel van de Runde omvatten waardoor deze verloren zal gaan voor krabbenscheer en groene glazenmaker. De waterhuishouding in het noordelijker deel zal hierdoor zeker veranderen en het is afwachten hoe dit zal uitpakken voor de krabbenscheer. Aanbevolen is om de krabbenscheer planten uit het zuidelijk deel van de Runde over te plaatsen naar andere, potentieel geschikte locaties, zoals locatie **21**: “Vijver” Verlengde Dorpshuiswijk.

Dit advies is niet opgevolgd. De planten zijn in een nieuw aangelegde watergang overgebracht.

B: Emmer-Compascuum:

31. wijk Oostelijke Doorsnee: vakken 1 en 2 zijn inmiddels volledig dichtgegroeid met krabbenscheer. Aanbevolen wordt om hier in de winter in elk vak op regelmatige afstand drie stroken over de breedte van elk 10 – 15 meter te verwijderen en de verwijderde planten over te brengen naar locatie 36, sloot ten zuiden van de sloot van Ep. Schuilingsstraat, zodat eieren en larven van groene glazenmaker daar een kans maken om te overleven.

32. Wijk Westelijke doorsnee: deze groeit inmiddels helemaal dicht. Aanbevolen wordt een grote schoonmaak om zo de wijk weer helemaal te herstellen. Daarna kunnen er hier en daar krabbenscheer planten uitgezet worden.

35. Sloot zuid van Ep. Schuilinghstraat: hier verdwijnt elk jaar nog krabbenscheer. Aanbevolen wordt om hier mee te stoppen.

C: Emmer-Erfscheidenveen:

41: kanaal A – west: **vakken 1 en 2** zijn inmiddels volledig bedekt met krabbenscheer. Aanbevolen wordt om hier in de winter op regelmatige afstanden stroken van 10 – 15 meter breed te verwijderen en de planten over te brengen naar de vakken met geen of weinig krabbenscheer of in aangrenzende kanalen, zoals 38, 43 en 44, waar eieren en larven van groene glazenmaker een kans hebben om te overleven.

Vakken 9 t/m 13 zijn inmiddels veel te intensief onderhouden waardoor deze ongeschikt worden voor groene glazenmaker. Aanbevolen wordt om te stoppen met het verwijderen van krabbenscheer.

Voor alle krabbenscheer houdende vakken wordt aanbevolen om ingroeïende oever vegetatie en opslag van bomen en struiken elk jaar te verwijderen.

Voor vak 5 wordt aanbevolen om de lozing van uit de boerderij op nummer 28 – Linquenda – te stoppen zodat krabbenscheer daar beter kan gedijen en ook in de westelijke vakken van deze lozing.

42: Kanaal A – oost: in **vak 1** is veel ingroei van oever vegetatie. Aanbevolen wordt om deze te verwijderen.

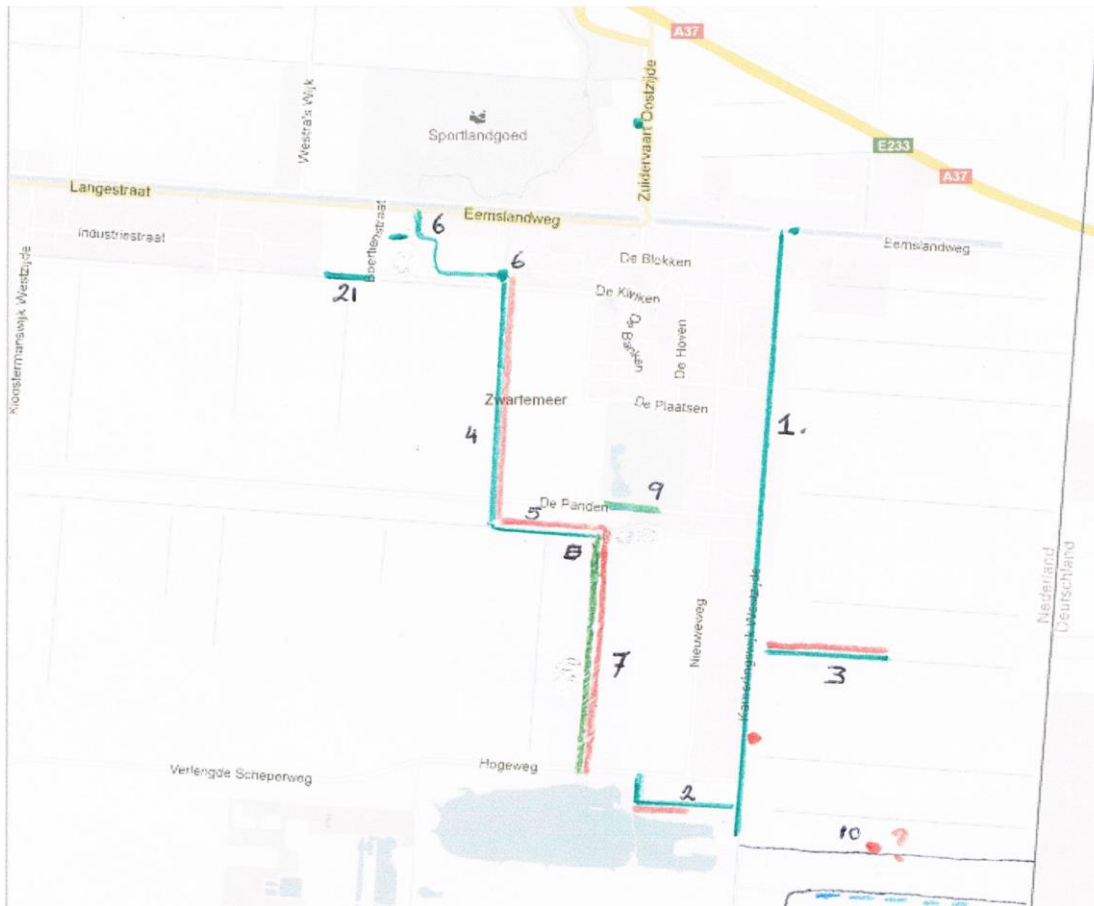
De overzichten:

1. Zwartemeer: Kamerlingswijk, aangrenzende wijken en Runde.

Een melding van een Groene glazenmaker uit 2009 was de aanleiding voor een bezoek aan De Kamerlingswijk in Zwartemeer. In de Kamerlingswijk en in twee zijwijken zijn in 2010 fraaie Krabbenscheer vegetaties aangetroffen.

De Kamerlingswijk herstelt zich in maar moeizaam van het schonen en baggeren uit 2010 en 2011. De westelijke zijwijk nabij het Bargerveen, aan het zuideinde van de Kamerlingswijk, bevatte in 2010 en 2011 vooral ondergedoken planten Krabbenscheer. In 2012 t/m 2015 ontwikkelden de Krabbenscheer planten zich voorspoedig en vormden fraaie velden aan de oppervlakte met een geschatte oppervlakte in 2012 van 300 m² en totaal minstens 3000 planten. In 2016 ging de kwaliteit van de planten opeens duidelijk achteruit en stonk het water in de wijk verdacht naar blauwalgen. De zijwijk ten oosten van de Kamerlingswijk (wijk Hospers) bevat fraaie velden Krabbenscheer in voedselrijk water. In 2012 en een groot deel van de volgende jaren was deze wijk niet toegankelijk vanwege het agrarisch gebruik van de aangrenzende akkers. Van afstand bekeken lagen de Krabbenscheer planten er goed bij.

Zwartemeer:

Groen = Krabbenscheer; Rood = Groene glazenmaker.

1. Kamerlingenswijk:

Krabbenscheer: De Kamerlingenswijk was bij het eerste bezoek in 2009 in meerdere vakken en aangrenzende wijken aardig gevuld met vrij grote velden Krabbenscheer, zeker over een lengte van 250 meter. Door dammen is de wijk verdeeld in 15 vakken. Van noord naar zuid genummerd: 1 t/m 15.

2009: Kamerlingenswijk en zijwijken als boven.

Rens Penninx.

In 2011 is de wijk vrijwel volledig geschoond en in 2012 uitgebaggerd.

21-07-2011: De Kamerlingenswijk bleek voor vrijwel 100% geschoond.

25-08-2011: plaatselijk is er enig herstel van krabbenscheer vegetatie.

02-09-2011: nog nauwelijks herstel van KS.

12-07-2012: Kamerlingenswijk bleek over de gehele lengte te zijn uitgebaggerd.

2013 en later: in het noordelijk deel groeien kleine veldjes krabbenscheer. In het zuidelijk deel zijn de planten nog niet terug gekomen.

Op 09-10-2017 werd de oostzijde van de wijk geschoond. Dit lijkt goed en zorgvuldig m.b.t. krabbenscheer te gebeuren.

Krabbenscheer:

Vak 1: AC: 267.164 – 527.313

28-09-2010: 10 planten; overbemest water.

04-09-2012: Nz: 10, Midden: 30
10-09-2012: Nz: 1, Zz: 1.
23-08-2013: geen.
29-08-2015: Nz: 25, Zz: 10.
14-09-2016: Nz: 400 planten; ca. 20 m²; Zz: 70 planten.
29-08-2017: KS ca. 750 planten.
09-10-2017: KS ca. 150 planten zichtbaar; zinken al af.

Bert Oving

Vak 2: AC: 267.164 – 527.249

28-09-2010: 10 planten; overbemest water.
02-06-2011: KS 200 planten
04-09-2012: Nz: 10 en Zz: 1
10-09-2012: Nz: 1, Midden: 1, Zz: 1.
23-08-2013: Zz: 130
29-08-2015: Nz: 75, Zz: 35
14-09-2016: Nz: 150 planten; ca. 8 m²; Zz: 100 planten; ca. 5m².
29-08-2017: Nz: 50 planten, nogal overwoekerd; Zz: 150 planten.
09-10-2017: KS ca. 30 planten zichtbaar; zinken al af.

René Oosterhuis

Bert Oving

Vak 3: AC: 267.155 – 527.098

28-09-2010: 100 planten.
12-07-2012: KS 5 planten, na baggeren
04-09-2012: Nz: 50, Midden: 50; Zz: 20
23-08-2013: Nz: 3, Midden: 50; Zz: 50
29-08-2015: Nz: 200 + 100, iets zuidelijker aan oostoever; Zz: 50
14-09-2016: Nz: ca. 400 planten; 15 m² plus 5 m².
17-06-2017: KS – 1 plant.
29-08-2017: KS ca. 500 planten – Nz en 150 planten Zz.
09-10-2017: KS ca. 100 planten zichtbaar. Aardig overwoekerd.

Tineke van der Sluis

Groene glazenmaker:

28-08-2017: GG – 1 M.

Andere vakken niet nauwkeurig bekeken maar in zuidelijke vakken geen of nauwelijks KS.

Vak 4: AC: 267.147 – 526.943

28-09-2010: 500 planten.
02-06-2011: KS 500 planten
12-07-2012: 1 plant, na baggeren
04-09-2012: Zz: 5
10-09-2012: Zz: 1
23-08-2013: Nz: 25; Midden: 5; Zz: 10
29-08-2015: Nz: 200; Zz: geen

René Oosterhuis

Bert Oving.

Vak 5: AC: 267.143 – 526.854

28-09-2010: 10 planten; vervuild water.

04-09-2012: Midden: 10
10-09-2012: Midden: 4
23-08-2013: geen
29-08-2015: Nz: 5; Zz: geen

Bert Oving.

Vak 6: AC: 267.139 – 526.700

19-06-2009: KS: 101 planten, bloeiend V,
28-09-2010: 10 planten; vervuild water.
04-09-2012: geen
10-09-2012: Nz: 1; Zz: 1;
23-08-2013: midden: 5
29-08-2015: Nz: 3; Zz: 1.

Herrald Damen.

Bert Oving.

Vak 7: AC: 267.126 – 526.502

28-09-2010: KS 1000 planten. Geschikt voor GG.
02-06-2011: KS 500 planten
04-09-2012: Nz: 5; Midden: 10; Zz: 20.
10-09-2012: Nz: 1
23-08-2013: geen
29-08-2015: Nz: 20, Zz: 30

René Oosterhuis.

Bert Oving.

Vak 8: AC: 267.118 – 526.309

2007: 28-06: Vak "8"? : KS 1 plant, bloeiend.

Harry Meussen.

28-09-2010: KS 1000 planten. Geschikt voor GG.
04-09-2012: Nz: 10
10-09-2012: Nz: 1, Midden 1;
23-08-2013: Nz: 25
29-08-2015: Nz: 10; Zz: 10.

Bert Oving.

Vak 9: AC: 267.094 – 525.900

28-09-2010: KS 1000 planten. Geschikt voor GG.
04-09-2012: Nz: 1, Midden: 20;
23-08-2013: Midden: 10; Zz: 10
29-08-2015: Nz: geen; Zz: 75.

Vak 10: AC: 267.090 – 525.705

28-09-2010: 0 planten; voedselrijk water.
04-09-2012: Zz: 10
23-08-2013: Zz: 60
26-05-2014: Nz: ca. 10 planten.
29-08-2015: niet bekeken.

Vak 11: AC: 267.080 – 525.505

28-09-2010: KS 1000 planten. Geschikt voor GG.
02-06-2011: KS 500 planten
04-09-2012: NZ: 10
23-08-2013: geen
29-08-2015: niet bekeken.

René Oosterhuis

Vak 12: AC: 267.072 – 525.362

28-09-2010: KS 500 planten. Geschikt voor GG.
04-09-2012: Nz: 5, Zz: 1.
10-09-2012: Nz: 1
23-08-2013: geen
29-08-2015: niet bekeken.

Bert Oving

Vak 13: AC: 267.069 – 525.272

28-09-2010: KS: 500 planten. Geschikt voor GG.
04-09-2012: Nz: 5, Zz: 2
23-08-2013: geen
29-08-2015: niet bekeken.

Vak 14: AC: 267.063 – 525.170

28-09-2010: geen
04-09-2012: geen
23-08-2013: geen
29-08-2015: niet bekeken.

Vak 15: AC: 267.062 – 525.098

28-09-2010: geen
04-09-2012: Nz: 5
29-08-2015: niet bekeken.

Groene glazenmaker:

15-08-2009: Kamerlingswijk vak 9,10 en 11: 1 M en 1 V;

Rens Penninx.

2. Zijwijk west:

A: bij bocht, nabij Bargerveen: dit kanaal is ca. 350 meter lang en 15 meter breed.

AC: 266.842 – 525.221

Krabbenscheer:

25-08-2011: ca. 15 bij 15 meter fraaie Krabbenscheer = ca. 5001 planten.

Lijkt geschikt voor Groene glazenmaker, die daar die dag niet is waargenomen.

02-09-2011: KS onveranderd; geen GG waargenomen.

15-10-2011: KS “1” B. Oving.

B: rest van de wijk, vanaf de Kamerlingswijk tot aan de bocht: vol met Krabbenscheer, maar bijna alle planten ondergedoken. Lijkt niet geschikt voor Groene glazenmakers.

21-07-2011: KS ca. 1.001 planten; 25-08-2011: KS richting westen deels boven water.

02-09-2011: KS onveranderd.

2012, 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017:

De Krabbenscheer planten hebben zich vanaf 2012 voorspoedig ontwikkeld en hebben fraaie, aan het wateroppervlak drijvende, velden ontwikkeld die heel geschikt zijn voor Aeshna viridis, die daar dan ook vanaf 2012 is waargenomen, zowel territoriale Man als eileggende Vrouw. In 2016 ging de kwaliteit van de planten opeens duidelijk achteruit en stonk het water in de wijk verdacht naar blauwalgen. In 2017 was er weer fraai herstel.

Krabbenscheer: zowel bij bocht als de rest van de wijk:

- 11-08-2012: KS 100, vegetatief, in de bocht. Oscar en Jolanda Balm.
01-09-2012: KS ca. 300 m2 met fraaie velden = ca. 3.000 planten.
10-09-2012: KS "1" B. Oving, over de gehele lengte van deze wijk.
21-08-2013: KS ca. 25.000 planten: alles nu aan de oppervlakte. Ruwe schatting!
26-05-2014: KS ca. 6.000 planten; komen goed op, maar nog veel planten onder water. Zuidzijde lijkt matig geschoond te zijn in najaar 2013.
04-07-2014: KS ca. 15.000 planten – V. liggen er goed bij.
03-10-2014: KS ca. 12.000 planten, klein deel geschoond – ligt er goed bij.
15-06-2015: KS ca. 6.000 planten. Westelijke planten sterk aangevreten, door ganzen lijkt het.
29-08-2015: KS in twee velden te verdelen:
Westzijde: KS ca. 150 meter lang en 10 meter breed. = ca. 20.000 planten.
Oostzijde: KS ca. 100 meter lang en 10 meter breed. = ca. 15.000 planten.
08-09-2015: idem; aantal planten per m2 bepaald. Uitkomst: 20, 23, 20, 22, 23, 24, 28.
Gemiddeld: 22,85 = 23.
16-07-2016: KS westzijde: ca. 10.000 planten; ook zuidzijde dit keer planten, maar meer geschoond. KS in noordelijke tak nieuw: ca. 1.500 – V.
14-09-2016: KS in noordelijke tak nog 20 planten zichtbaar; in zeer slechte conditie.
West: nog 750 planten, in zeer slechte conditie.
Oost: nog 75 m langs N-oever; zuidoever geschoond. Ca. 8.000 planten in matige conditie.
29-08-2017: KS ca. 10.000 planten, in redelijke conditie; fraai herstel.

Groene glazenmaker:

- 01-09-2012: GG – 1 M en 2 V, eileggend.
09-09-2012: GG – 1 M
12-07-2013: huidjes: 15 geteld en 1 verzameld: A. grandis. Gelet op bleek uiterlijk waren de overige waarschijnlijk allen Groene glazenmakers.
21-08-2013: GG – 1 M.
13-09-2013: GG – 1 M.
29-08-2015: geen GG gezien! Zuurgraad?

3. Zijwijk oost – wijk Hospers:

AC: 267.420 – 525.794

Deze wijk is van de weg langs de Kamerlingwijk afgesneden door een ca. 20 meter brede strook grond die als landbouwgrond gebruikt wordt. In 2011 werd deze grond niet gebruikt als landbouwgrond en kon de wijk benaderd worden voor waarnemingen. In 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016 was de grond ingepland met gewassen en kon de wijk alleen op 26-08-2013 benaderd worden.

02-06-2011: KS 1.000 planten;

René Oosterhuis.

25-08-2011: De zijwijk oost bevat vijf velden van elk ca. 100m² KS = ca. 100.000 planten bij een wijkbreedte van ca. 15 meter.

02-09-2011: onveranderd.

2012, 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017:

12-07-2012: van afstand gezien lag de Krabbenscheer er goed bij: de, van afstand, geschatte lengte van het veld was ca. 150 meter bij een breedte van 15 meter = ca. 2.250 m². De dichtheid van de planten wordt geschat op 10 per m². Het geschatte aantal is dan ca. 22.500 planten.

10-09-2012: KS "1", over minstens 100 meter, van wal tot wal.

B. Oving.

26-08-2013: KS ca. 22.500. Ongeveer 1/3 van de wijk bedekt met dichte KS.

26-05-2014: KS ca. 8.000; schatting van afstand. Lijkt o.k.; noordoever lijkt deels geschoond.

03-10-2014: KS 20.000; schatting van afstand; gehele wijk lijkt vol te liggen!

Groene glazenmaker:

25-08-2011: GG – 1 M.

23-08-2013: GG – 1 M.

René Smid.